

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum hæretici errantes in uno articulo fidei habeant fidem de aliis articulis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ne statu, in quo non pot amplius exire i actum. Ratio autem huius, que in secun do dubio discutitur, est, quia inclinatio non solum ad credendum (demonones enim cre dunt) sed quia inclinat ad credendum secundum affectum boni, non naturalis, sed grati ti. Acc enim in dam natis naturalis inte gra, & gratuita inde libita, ut caracte res perirentur. Cur res tamen affectu bonum conuenienter, nec acquiritur, nec infuse perirentur: quia plenitudi ni malitia, & mi serie coram in con uenit affectus boni grati. Ellet uo luntas mala possit ostensionem malam zui fidei informis apponere, qua feret malus simpliciter, ut patet in uariis, si quis acciperet fidem Christi non ut bonus esset, sed ut possit tyrannus esse. hec tamen appo sitio non auert il lum affectum boni grati, qui in dam natis non inuenitur: licet in eis affectus boni naturalis inue niatur, maculas ta men apponit mala conditione ab obli uata uoluntate. Fi des namque est per fectio intellectus non absolute, sed ut ratio a uolunta te affecta ad bonum supernaturale. Actus autem, qui in dam natis erunt respectu beatitudinis amissa, Trinitatis officio, &c. non sunt actus fidei infuse, sed cogniti onis acquisite ex illa, uel fidei coacta, ut de demonibus in li bra dicitur. Nec au thor inferus sustinet fidem in damna tis, sed comparati uam illam. Magis po test esse fides informis in danatis, qua ipes. Hec enim compara tiua est uera, qui spei obiectum respectu damnatorum non saluatur: fidei au tem obiectum salua tur respectu eorum. Et quod hec sit ue ritatis intentio eius, patet: quia tractat ibi illam auctoritatem. Demones credunt, & contemiscunt. Nec magis de homi

non uideant, puta, Deum esse tri num & unum, uel aliqd hmōi.

AD PRIMVM ergo dicendū, qd dmonum fides est quodam mō coacta ex signorū euidētia: & iō non pertinet ad laudem uoluntatis ipsorum, quod credunt.

AD SECUNDVM dicendū, quod fides, quæ est donum gratiæ, inclinatur hominem ad credē dum secundum aliquē affectum boni, etiam si sit in formis. Vnde fides, quæ est in dmonibus, nō est donum gratiæ, sed magis coguntur ad credendum ex perspicacitate naturalis intellectus.

AD TERTIVM dicendū, qd hoc ipsam demonibus displicet, quod signa fidei sunt tū euidētia, ut per ea credere compellantur: & ideo in nullo malitia eorum mi nuitur per hoc, quod credunt.

ARTICVLVS III.

Primum qui discredat unum articulum fidei, possit habere fidem informem de alijs articulis.

AD TERTIVM sic procedi tur. Vt qd hæreticus, qui dis credit unum articulū fidei, possit habere fidem informē de alijs articulis. Nō. n. intellectus natura lis hæretici est potērior, q̄ in tel lectus catholici: sed intellectus catholici indiget adiuuari ad credē dū quēcūq; articulū fidei, dono fidei. ergo vī, q. nec hæretici ali quos articulos fidei credere pos sūt sine dono fidei informis.

¶ 2 Præ. Sicut sub fidei cōtinētur multi articuli fidei, ita sub una scitētia, puta, Geometria, continē tur multæ conclusiones: sed hō aliquis potest habere scientiam Geometriæ circa quasdam geo metricas conclusiones, alijs igno ratis: ergo homo aliquis potest habere fidem de aliquibus articu lis fidei, alios non credendo.

¶ 3 Præ. Sicut hō obedit Deo ad credendum articulos fidei, ita et ad seruanda mandata legis: sed hō potest esse obediens circa q̄ dam mandata, & non circa alia: ergo potest habere fidē circa quos dam articulos, & nō circa alios.

SED CONTRA est, Sicut pecca tum mortale cōtrariatur charitati, ita discredere unū articulū cōtra riat fidei: sed Charitas nō remanet in homine post unū peccatū mortale, ergo neq; fides postquā discredat unum articulum fidei.

RESPON. Dicendū, qd in hære tico discredente unū articulū fi dei, nō manet fides neq; formata, neq; informis. Cuius rō est, quia

A species cuiuslibet habitus depen det ex formali ratione obiecti, qua sublata, species habitus remanere nō pot. Formale autem obiectum fidei est ueritas prima, sicut manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesiæ, quæ procedit ex ueritate prima. Vñ quicunq; non inhæret sicut infallibili, & diuinæ regulæ, doctrinæ Ecclesiæ, quæ procedit ex ueritate prima in scripturis sacris manifestata, ille non hēt habitū fidei: sed ea, quæ sunt fidei, alio mō, tenet q̄ per fidem. Sicut si aliquis tenet mente aliq̄ cōclusio nē, non cognoscens medium illius demonstrationis, manifestū est qd non hēt eius scientiā, sed opinionem solū. Manifestū est autem qd ille, qui inhæret doctrinæ Ecclesiæ, tanquam infallibili regulæ, omnib. assentit, quæ Ec clesiā docet, aliq̄n si de his, q̄ ec clesiā docet, que uult tenet, & q̄ non uult, non tenet, non tam in heret Ecclesiæ doctrinæ, sicut in fallibili regulæ, sed propriæ uolū tati. Et sic manifestum est qd hæ reticus, q̄ pertinaciter discredat unum articulum fidei, nō est pa ratus sequi in omnib. doctrinā Ecclesiæ. Si. n. non pertinaciter, iā nō est hæreticus, sed solum er rans. Vñ manifestum est, quod talis hæreticus circa unum arti culum, fidem q̄ non hēt de alijs articulis, sed opinionem quadā secundum propriā uoluntatem.

AD PRIMVM ergo dicen dum, quod alios articulos fidei, de quibus hæreticus nō eriat, nō tenet eodem mō, sicut tenet eos fidelis. s. simpliciter inherendo primæ ueritati, ad quod indiget homo adiuuari per habitum fidei: sed tenet ea, quæ sunt fidei, propria uoluntate, & iudicio.

AD SECUNDVM dicendū, quod in diuersis conclusionib. vnius scientiæ sunt diuersa media, per q̄ probantur, quorum vnum potest cognosci sine alio. Et iō homo potest scire quasdam conclusiones unius scientiæ, igno ratis alijs: sed omnibus articulis fidei inhæret fides pp unum me dium. s. pp ueritatem primā pro positā nobis in Scripturis secun dum doctrinā Ecclesiæ intelli gentis sane: & iō qui ab hoc me dio decidit, totaliter sine caret.

AD TERTIVM dicendū, qd diuersa pcepta legis pnt referri uel ad diuersa motiua proxima, & sic unum sine alio seruari pot: uel ad unum mo tiuū primū, quod est perfectē obedire Deo, a quo decidit quicunq; unū pceptū transgreditur, sicut il lud lac. 2. Qui offendit i uno, factus est oium reus.

AD TERTIVM dicendū, qd diuersa pcepta legis pnt referri uel ad diuersa motiua proxima, & sic unum sine alio seruari pot: uel ad unum mo tiuū primū, quod est perfectē obedire Deo, a quo decidit quicunq; unū pceptū transgreditur, sicut il lud lac. 2. Qui offendit i uno, factus est oium reus.

nibus, quā de da monibus loquitur, a quibus abstulerat paulo ante fidem, quāuis hoc signo non sit opus: quia uerba sua non nisi comparationem significant.

Super quæst. quibus articulis ueritatis.

In articulo ter tio eiusdem quin te quæstionis duo magna occurrunt dubia. Vñ est. Quo modo intelligitur, quod doctrina Ec clesiæ sit infallibilis regula, ita ut recedens ab ipsa, recedat a ratione forma li obiecti fidei. Sed quia hoc declaratū est in quæstionis pri mæ articulo primo, in dubio tercio, & quarto, non est opus replicatione, sed ad ditione. Est siquidē Ecclesiæ regula in proponendo, & in explicando creden da, diuinam uerita tem reuelatricē mo dificans quō ad hoc saltem nobis. Et pro pterea recedens a conditione modifi cante rationem for malem, scilicet ueri tatem diuinam reue laticem, recedit a ratione formali obiecti fidei, recedēs a regula Ecclesiæ, propterea quia recedit ab uno articulo reuelato, ut super diximus: sed etiam qui recedit a con ditione, seu modo rationis formalis obiecti respectu nostri. Et hoc plano se suffiterē respōdet. Nam ponit uerita tem primam in Scri pturis, & doctrina Ecclesiæ, rationem formalem fidei. ueritatem primam qui dem, ut ipsam ratio nē credendiamanife stationē aut Scrip turæ, & ecclesiæ, ut cō ditio nē, qua ueritas prima pponit, & ex plicat seipsa & alia credendā. Huiusmo di autē conditiones licet respectu fidei simp: non sint de integri.

D. 606.

integritate formalis obiecti fidei, ut patet de fide primi hominis, si in aeternum fuisset solus, & de fide angelorum in sua uia: sunt tamen de integritate obiecti formalis fidei nostrae.

ARTICVLVS IIII.

Utrum fides possit esse maior in uno quam in alio.

3. di. 25. q. 2. ad 2. q. 1.

Ar. preced.

qu. art. 7.

19. q. 52. ar. 1. & 2. & 3. 19. art. 4.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod fides non possit esse maior in uno, quam in alio. Quantitas enim habitus attenditur secundum obiecta: sed qui cumque habet fidem, credit omnia que sunt fidei, quia qui deficit ab uno, totaliter amittit fidem, ut supra. * dictum est, ergo ut, quod fides non possit esse maior in uno, quam in alio. ¶ 2. Præ. Ea que sunt in summo, non recipiunt magis, neque minus: sed ratio fidei est in summo. requiritur enim ad fidem quod homo habeat primam ueritatem super omnia, ergo fides non recipit magis, & minus. ¶ 3. Præ. Ita se habet fides in cognitione gratuita, sicut intellectus principiorum in cognitione naturali, eo quod articuli fidei sunt prima principia gratuita cognitionis, ut ex dictis patet: sed intellectus principiorum aequaliter inuenitur in omnibus hominibus, ergo & fides aequaliter inuenitur in omnibus fidelibus.

SED CONTRA. Vbi cumque inuenitur paruum & magnum, ibi inuenitur maius & minus: sed in fide inuenitur magnum & paruum. Dicit enim Dominus Petro, Mat. 14. Modice fidei, quare dubitasti. Et mulier dixit Mat. 15. Mulier magna est fides tua, ergo fides potest esse maior in uno, quam in alio.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, quantitas habitus ex duobus attenditur, uno modo ex obiecto: alio modo secundum participationem subiecti. Obiectum autem fidei potest dupliciter considerari: uno modo secundum formalem rationem, alio modo secundum materiam, aliter credenda proponuntur. Formale autem obiectum fidei est unum, & simplex, scilicet ueritas prima,

in medio simpliciter ipsius fidei. Ad id uero quod de habitibus moralibus dicitur primo, quod remaneat uirtus in actu in iustitia formaliter: quoniam non remaneat, licet remaneat habitus, qui sunt uirtutes...

ut supra dictum est, unde ex hac parte fides non diuersificatur in credentibus, sed est una species in omnibus, ut supra dictum est: sed ea, que materialiter credenda proponuntur, sunt plura, & posita ut accipiunt uel magis, uel minus explicite: & secundum hoc potest unus homo plura explicite credere, quam alius: & sic in uno potest esse maior fides, secundum maiorem fidei explicationem. Si uero consideretur fides secundum participationem subiecti, hoc contingit dupliciter. Nam actus fidei procedit ex intellectu, & ex uoluntate, ut supra dictum est. Potest ergo fides in aliquo dici maior, uno modo ex parte intellectus, propter maiorem certitudinem & firmitatem: alio modo ex parte uoluntatis, propter maiorem propensionem, seu deuotionem, uel confidentiam.

AD PRIMUM ergo dictum, quod ille qui pertinaciter dicitur aliquid coram, que sub fide continentur, non habet habitum fidei, quem tamen habet ille, qui non explicite credit omnia, sed paratus est omnia credere. Et secundum hoc ex parte obiecti unum habet maiorem fidem, quam alius, in quantum plura explicite credit, ut dictum est.

AD SECUNDVM dicendum, quod de ratione fidei est, ut ueritas prima omnibus præferatur: sed tamen eorum, qui eam omnibus præferunt, quidam certius, & deuotius se ei subiiciunt, quam alii: & secundum hoc fides est maior in uno, quam in alio.

AD TERTIVM dicendum, quod intellectus principiorum consequitur ipsam naturam humanam, que equaliter in omnibus inuenitur: sed fides consequitur donum gratia, quod non est equaliter in omnibus, ut supra dictum est: unum non est eadem ratio. Et tamen maiorem capacitate intellectus, unum magis, uel minus cognoscit ueritatem principiorum, quam alius.

ritatis principiorum in seipsis: secundum respectum tamen in se ueritatem aliorum, ut causa effectum naturaliter. & utroque modo uerificari potest. Nam eadem albedinem, ceteris paribus, melius uisum est acutiorem uisus: ita eadem principia magis sumpta, magis uidet peripicacior uisus: & eadem uirtuiter sumpta magis penetrare constat nobilitatem ingenium, cui datum est eis inuenire, & uide re ueritatem conclusio.

AD III.